

EK-1

"Memalik-i Şahane Duhanları Müşterekü'l-Menfaa Reji İdaresinin Şartnamesidir"

Birinci Madde: Viyanada kain Kredit Anşalt nam şirkette müşarikleri ve Berlin'de mukim Banker Mösyö Blechröder ile Müşarikleri ve Bank-ı Osmani ile müşarikleri işbu şartname ile tayin olunan şerait tahtında olarak Duhan inhisarını işletmek ve memalik-i şahane duhanlarının Müşterekü'l-Menfa Reji İdaresi namıyla tesmiye olunmak üzere atü'l-beyan müddet zarfında bir anonim şirket teşkiline işbu şartname mucibince mezundurlar. Salifü'z-zikr anonim şirketin Nizamat-ı Esasiye-i teşkiliyesi Düyun-u Umumiye İdare Meclisi tarafından kabul edilmiş olmağın nizamat-ı mezkure balada muharrer aksami şirketlere ita buyurulacak imtiyaz ferman-ı alisinin tesliminden nihayet bir mah sonrali-ecli't-tasdik bab-ı aliye takdim olunacak ve cenab-ı bab-ı aliden tasdik buyurulmadıkça meri ve muteber olamayacaktır.

Şirket-i merkume nizamat-ı esasiyesinin tasdikinden itibaren nihayet altı mah mürurunda teşkil etmek lazım gelecek ve kezalik tasdik-i mezkurdan nihayet dokuz mah sonra dahi Dersaadette ve duhan hasıl olduğu ve sarf ve istihlak olunduğu bilcümle mevaki-i sairede muamelata bid'a ve mübaşeretle taahhüdatını ifaya mecbur bulunacaktır.

İkinci Madde: Şirket-i merkumenin ikamatgahı Dersaadette olacak ve icra-yı muamelatda Kavanin-i Osmaniyeye ve umur-ı adliyede dahi mehakim-i saltanat-ı seniyyeye tabi bulunacaktır.

Üçüncü Madde: Şirketin Meclis-i İdaresi Dersaadette ittihaz-ı makarr edecek ve on azadan mürekkeb olacaktır. Şirket-i merkume lüzumu takdirde Memalik-i Mahrusa'nın herhangi tarafında olur ise olsun Reji usulü icra ve şirket-i mezkurece rüsumat ahz ve istifa olunacak olan bi'l-cümle mevakide ve

memalik-i ecnebiyede dahi şubeler ve acentalar tesisine mezun olacak ve tütün kaçağının me'âi için iktiza eden memurları kendisi tayin edecektir. Bu memurların kıyafeti yine o sınıfta bulunan devlet memurları kıyafetine mutabık olmak üzere Maliye Nezaretince tayin olunacaktır.

Hükümet-i Seniyye dahi kaçağın men'i için şirket-i merkumeye her türlü muaveneti ifa eder. Kaçakçılar kanunen mevzu olan mücazâtı göreceklerdir.

Dördüncü Madde: Şirket icab eden sermayesini tahvilat neşriyle tedarik eylemek salahiyetini haiz bulunacaktır. İşletmenin sermayesi yüz milyon frank yani dört milyon İngiliz lirası veyahut dörtmilyon dörtyüzbin Osmanlı lirası olacaktır. Hisse senadatının suret-i neşriyle herbirinin bedeline mahsuben mutalebe olacak teslimiyetin miktar ve kemiyeti şirketin nizamât-ı esasîyesinde tasrih ve tayin kılınacaktır.

Teslimiyet-i mezbure evvel emirde iki milyon iki yüz bin Osmanlı lirasını tecavüz edemeyecek ve Saltanat-ı Seniyye ile Düyun-u Umumiye İdare Meclisinin muvafaklatları istihsal olunmadıkça tezyidi caiz olmayacaktır.

Beşinci Madde: Şirket-i Merkume duhan imal ve hıfzı zımında inşa edeceği ebniye için emlak vergisi ve kendisine ait varidat için dahi temettü resmiyle patent resmi itasından muaf olacağı gibi çıkaracağı hisse senedatıyla gerek hükümet-i seniyye ve gerek efrad-ı ahali ile teati edeceği senedat damga rüsumundan muaf olacak ise de şirket ile akd-ı mukavele eden efrad-ı ahali damga rüsumundan varestede olamayacaklardır.

Şirket ruhsatnamesini hamil olan dükkancılar sattıkları tütünden istihsal eyledikleri varidat için resm-i temettü itasından varestede olamayacaklardır. Tütün vaz' ve imal olunmak üzere şirketin isticar edeceği mağazalarla dükkânlar ve kezalik şirketin istihdam eyleyeceği memurin ve amele kaffe-i rüsumat ve tekalif-i mevcudîye tabi bulunacaklardır.

Altıncı Madde: Birinci Maddede gösterilen imtiyaz Nizamat-ı Esasiyenin yevm-i tasdikinde Devlet-i Aliyye ve Düyun-u Umumiye İdare Meclisi hesabına olarak Dersaadette Bank-ı Osmani idaresine nakden veyahut Borsa fiyatı üzere tahvilat-ı Osmaniye olarak yüzbin Osmanlı lirası teminat akçesi teslim eylemeyi taahhüt ederler. Salifü'l beyan imtiyaz sahipleri birinci madde de muharrer altı mah müddet zarfında şirketin teşkiline muvaffak olamadıkları halde mezkur teminat akçesinin elli bin lirası Düyun-u Umumiye İdare Meclisine ve diğer elli bin lirası dahi hükümet-i seniyyeye aid olmak üzere kamilen zabt ve müsadere edilecektir. Kezalik birinci maddede tayin olunan dokuz mah müddet zarfında şirket muamelata bidaen ve mübaşeret edemediği surette meriü'l-beyan teminat akçesi ol-vechle zabt ve musadere kılındıktan başka bu halde imtiyaz dahi sakıt olacaktır.

Ve bi'l-akıs şirket müddet-i muayyene-i merkume zarfında işe başladığı anda mezkur teminat akçesi ashab-ı imtiyazın emrine hazır bulundurulacaktır. Şirket işbu şartnamede muharrer şeraiti kamilen icra etmediği ve vaki olan kusurun fesh-i imtiyazı mucib ahvalden olduğu ve mesele-i evveliyesi hükümet-i seniyye ile Düyun-u Umumiye İdare Meclisi beyninde bi'l-ittifak kararlaştırıldığı surette bu karara istinaden ve şayet bu babda hükümet-i seniyye ile meclis-i mezkur beyninde ihtilaf vaki olur ise hakime müracaat olunub kusur-u vakanın fesh-i imtiyazı icab eder ahvalden olduğu tasdik kılındığı halde ana ibtinaen kusur-u vaka mehakim-i nizamiye de isbat olunduktan sonra imtiyazın ilan-ı infisahı mecburi olacak ve şirket dahi tazminat makamında yüz bin adet Osmanlı lirası ifa eylemeye mecbur bulunacak ve bu mebaliğ hükümet-i seniyye ile Düyun-u Umumiye İdare Meclisi beyninde münasefeten taksim edilecektir. Mebaliğ-i mezburun temin-i ifası için şirketin emval-i menkule ve gayr-ı menkulesi zabt olunarak bunlardan mebaliğ-i mezburun husulüne kafi miktarı bi'l-müzayede furuht olunacak esman hasılası ber-vech-i muharrer taksim kılınacaktır.

Yedinci Madde: Şirket fi 28 Muharrem Sene 1299 tarihli nizamname mucibince tesis kılınmış olan Düyun-u Umumiye İdare Meclisine ve Nizamname-i mezkure de gösterilen düyun kamilen tesviyepesir olduğu halde dahi hükümet-i seniyyeye senevi yedyüzellibin Osmanlı lirasından ibaret bedel-i maktu' verecek ve bu mebaliğ hiç bir hasılat olmadığı halde bile vacibü'l-eda olacaktır. Şirket bedel-i maktu-u mezkuru işe başladığı tarihten itibaren altın olarak müsteviyeten dört taksitle üç aydan üç aya yani fi 1/31 Mart ve Fi 1/31 Haziran ve Fi 1/31 Eylül ve Fi 1/31 Kanun-u Evvel tarihinde te'diye edecektir. Hasılat-ı gayr-ı safiye-i seneviyeden salifü'z-zikr bedel-i maktu' senevi tenzil olunduktan ve mübayaa olunan ecza-yı asliye esmanıyla hissedaran tarafından şirket sandığına bi'l-fiil ifa edilmiş hisse bedelatından müteşekkil sermaye üzerine ber-vech-i ati işleyecek faiz ve kezalik zirde gösterildiği üzere Reji idaresi müessislerine tahsis olan komisyon dahil olarak icabeden masarîf idare ve ameliye dahi çıktıktan sonra temettuat-ı bakiye zirde muharrer kavaide tevfikân hükümet-i seniyye ile Düyun-u Umumiye İdare Meclisi ve Şirket beyrinde taksim olunacaktır.

Temettuat-ı mezkurenin mikdarı her ne olur ise olsun beşyüz bin Osmanlı lirasına kadar olan kısmının daima yüzde otuzbeşi Düyun-u Umumiye idare meclisine ve yüzde otuzu hükümet-i seniyyeye ve yüzde otuzbeşi dahi şirkete ait olmak üzere taksimatı icra edilecektir. Temettuat beşyüzbin lirayı müteceviz olur ise bir milyon Osmanlı lirasına kadar olan fazlasının yüzde otuz dördü Düyun-u Umumiye İdare Meclisine ve Yüzde otuzdokuzu hükümet-i seniyyeye ve yüzde yirmiyedisi dahi şirkete ait olacaktır. Bir milyondan bir buçuk milyon liraya kadar olan fazla temettünün yüzde otuzu Düyun-u Umumiye İdare Meclisine ellikisi hükümet-i seniyyeye ve yüzde onsekizi dahi şirkete ait olmak üzere taksim olacaktır. Birmilyon beşyüzbin liradan ikimilyon liraya kadar olan fazla temettunün yüzde yirmisi Düyun-u Umumiye İdare Meclisine ve yüzde yetmiş hükümet-i seniyyeye ve yüzde onu dahi şirkete tevzi

edilecektir. İki milyon lira-yı Osmaniden yukarı her ne miktar fazla temettuat husule gelecek olur ise bu fazlanın yüzde onbeşi Düyun-u Umumiye İdare Meclisine ve yüzde yetmişbeşi hükümet-i Seniyyeye ve yüzde onu dahi şirkete ait olacaktır.

Fi 28 Muharrem Sene 1299 tarihli nizamname ile tayin olunan Düyun-u Umumiye tesviye pezir olduktan sonra meclis-i idarenin hissesi hükümet-i seniyyeye intikal edecektir. Hissedarın, şirket tarafından şirket sandığına teslim olunan hisse bedelatından mürekkep sermayenin miktarı iki milyon iki yüz bin Osmanlı lirasını tecavüz etmedikçe sermaye-i mezkur üzerine senevi yüzde sekiz hesabıyla faiz işletilecek ve sermayenin miktarı mebalîğ-i mezburu tecavüz eylediği halde sermaye-i mezkurun mecmuu üzerine hesap olunmak üzere senevi, fakat yüzde yediden faiz yürütülecektir. Şayet bir senenin hasılatı ber-vech-i muharrer hissedaran tarafından tediye ve tedarik edilmiş olan sermayenin faizini ödemeye kifayet etmeyecek olur ise noksanı sene-i atıye temettuatından bi'l-ıfraz ikmal edilecektir. Salifü'z-zikr bedel-i maktu senevi ile ecza-yı asliye-i Osmani dahi dahil olarak masarîf idare ve ameliye ve hissedaran şirket tarafından şirkete teslim kılınmış olan sermayenin faizi çıktıktan sonra temettuat-ı bakiye iki milyon Osmanlı lirasına baliğ oluncaya değin ashab-ı imtiyaza müessislik hakkı olmak üzere yüzde beş ve iki milyondan üç milyon Osmanlı lirasına kadar fazlasından yüzde üç ve üç milyondan yukarısı için dahi yüzde iki hesabıyla komisyon tahsis kılınmıştır. Şayet hükümet-i seniyye ileride bir sebep-i mecburdan dolayı memalik-i şahanenin bir kıtasında işbu şartname ahkamına tevfikân inhisar-ı duhan muamelatına devam edemeyecek olur ise Şirket anifü'l-beyan kıt'ada işbu şartname ahkâmının mevki-i icraya vazından evvel güzeran etmiş olan beş sene zarfında Saltanat-ı seniyyenin istihsal etmiş olduğu inhisar-ı duhan varidatının hadd-ı vasıtasına tesbitle balada muharrer bedel-i maktu-u seneviyenin tenzilini mutalebe edebilecektir. İşbu şartname mucibince şirketin

gerek hükümet-i seniyyeye ve gerek Düyun-u Umumiye İdare Meclisine karşı vaki olan taahhüdünün ifa ve ikmaline şirketin emval-i menkule ve gayr-ı menkulesi bi'r-rüçhaniye zamin bulunur.

Sekizinci Madde: Hükümet-i seniyye işbu şartnamenin muntazaman cerayan-ı ahkâmını teftiş etmek için bir komiser tayin buyuracak ve bu komiser Dersaadette şirketin idare meclisinde ale't-tarik ale'l-istişare beyan-ı rey' etmek üzere meclis-i mezkurun her içtimainâ davet edilecektir.

Komiser-i mümaileyhin idarenin masarifat-ı umumiyesine mahsuben şirket tarafından tediye olunacak ve bunun kemiyeti Nizamât-ı Esasiye-i şirketin bab-ı alice tasdik buyurulduğu sırada hükümet-i seniyye ile şirket beyninde bi'l-i ittifak tayin kılınacaktır. Hükümet-i Seniyye ile Şirket meyanesinde cereyan edecek muamelat kamilen Komiser-i mümaileyhin vasıtasıyla vuku bulacaktır. Bundan başka hükümet-i seniyye haiz olduğu hakk-ı teftiş maaşları kendi tarafından verilmek üzere bir veya bir kaç müfettişe ihale buyurulacağından bu müfettişler dahi mümaileyh komiser gibi şirketin muamelatına kesb-i ittila ve imtiyazın işletilmesine müteallik olan defatir ve evrak-ı sairesini ve mağazalarını muayene etmek ve şirket memurlarından biri hazır olduğu halde sandıklarını tedkik ve şirketin efa'l ve hareketini tedkik ve inha eylemek selahiyetini haiz bulacaklar ise de umur-u idareye hodbe hod müdahale edemeyeceklerdir.

Fi 28 Muharrem Sene 99 tarihli nizamnamede gösterilen düyun kamilen tasviye pezir oluncaya değin Düyun-u Umumiye İdare Meclisi hükümet-i Seniyyenin haiz olduğu hukuk-u teftişiyeyi haiz bulunacak ve komiser tesbitindeki hakkını çıkmamış gösterdiği halde bu komiserin maaşı hükümet-i seniyye komiseri maaşının aynı olacaktır.

Dokuzuncu Madde: *İşbu imtiyaz otuz sene müddet için ita olunmuştur.* Müddet-i merkumenin inkızasından bir sene evvelce alakadar olan taraftar beyninde ittifak hasıl olur ise imtiyaz-ı mezkurun bir o kadar müddet için daha

temdidi haiz olacaktır. Herhalde Rejinin devamını veyahut dühan inhisarına aher surette işletilmesini tekalif edecek diğer bir şirket veya talep zuhur edecek olur ise şirket-i hazıranın şerait-i mütesaviye ile hak ve rüçhanı olacaktır. Her ne sebebe mebni olur ise olsun dühan inhisarının Reji usulü üzere işletilmesinden feragat edildiği halde inhisar-ı mezkur idaresi Düyun-u Umumiye İdare Meclisine avdet edecek ve Meclis-i Mezkur dahi inhisar-ı mezburu 28 Muharrem Sene 1299 tarihli nizamnameye tevfikan işletmek lazım gelecektir.

Onuncu Madde: İşbu imtiyazın müddeti mukteziye oldukça şirket nizamat-ı esasîyesinde tayin olunacak usule tevfikan muamelatını kat ve tesviyeye mübaşeret edecektir. Ve o halde hükümet-i seniyye Düyun-u Umumiye İdare Meclisine bi'l-ittifak yine müşterekü'l-menfaa Reji usulü üzere duhan inhisarının işletilmesi imtiyazını diğer bir şirketle ita edecek olur ise şimdiki şirkete aid olup bu işte kullanılmış olan ve Şirket-i cedide muamelatınca dahi kabil-i istimal bulunan emval-ı gayr-ı menkule ile zemin ve divanda merbut vapur makinelerini ve kezalik şimdiki şirket beyninde mevcut olan tütünleri gerek tarafeyn rızasıyla ve gerek şimdiki şirketle yeni şirket taraflarından intihab olunacak birer validü'l-hoca tarafından nasb edilecek ve bir üçüncü muhammin vasıtasıyla takdir ve tayin kılınacak fiyat üzere mübaya eylemeye şirket-i cedide hükümetçe mecbur edilecektir. Tütün bahası müstesna olmak üzere anifü'z-zikr muhamminler marifetiyle eşyay-ı mezkureye takdir olunan fiyattan yüzde on tenzil kılınacaktır. Devlet-i Aliyye Düyun-u Umumiye İdare Meclisinin inzıam ve muvafakatiyle Dühan İnhisarını Reji usulü üzere doğrudan doğruya işletecek olur ise şimdiki şirketin emval-i gayr-i menkulesiyle makine ve tütünlerini yine kaide-i meşruhaya tevfikan mübayaa' eylemekte muhtar bulunacak ve esmanın tekasit-i tediyesi dahi hükümet-i seniyye ile şirket beyninde bi'l-ittifak kararlaştırılacaktır. Şayet eşya-yı mecmua hükümetçe mübaya edilmeyecek olur ise şirket bunları dilediği gibi tasarruf edecek ise de tütünleri behemehal ihracat için furuht eylemeye mecbur bulunacaktır. İşbu

muamelat müşterekü'l-menfaa Reji usulünün hükümetçe ifa edilmediği veyahut miriye mahsus Reji usulü üzere duhanın inhisarı işletilmediği takdirde dahi aynıyla icra edilecektir.

On Birinci Madde: Şirket-i merkume keza Memalik-i Mahruse-i şahanede husule gelen Rumeli-i Şarki'dan başka bandrol usulünün cari olduğu bi'l-cümle mevakide sarfiyat-ı dahiliyeye mahsus olan tütünleri mübaya ve imal ve fûruht etmek hakkını münhasıran haiz olacak ve Cebel-i Lübnan ve Girit Müstesna olmak üzere diğer mahallerde el-yevm devletçe alınmakta olan kesimleri şirket-i merkume tahsil edecektir. Memalik-i Ecnebiyeden gelen sigaralar ile ağız tütünü ve enfiyeden keza hükümetçe alınmakta bulunan rüsum ile beyye resmini kezalik şirket-i merkume hasıl edeceği gibi onüçüncü maddede gösterilen mevakie ihraç ve nakledilen tütünlerden bugünkü günde hükümetçe ahz edilmekte bulunan rüsum dahi ahz ve istihsal eyleyecektir.

Memalik-i şahanede husule gelen tönbeki dahi Reji'ye dahil olup fakat Ecnebiyeden gelen tönbekiden alınmakta olan maa-rüsum-ı beyye devlete ait olacaktır.

Kıyılmış tütünden mamul sigaretler ile duhan yapraklarından mamul sigaralar ve ağız tütünü ve enfiyenin imali dahi aynı içmeye mahsus tütün gibi şirkete ita buyurulan inhisar dahilindedir. Şirket tüccar-ı saire gibi duhan ihraç edebilecek ve bu ihracatdan hasıl olan temettuat dahi yedinci madde ahkâmınca taksimi lazım gelen temettuyata dahil olacaktır.

Dahil Memalik-i şahanede husule gelen tütünlerden devlet-i aliyye öşürden maada hiç bir rüsum olmayacaktır.

On İkinci Müdde: Memalik-i Ecnebiye'den Memalik-i Mahrusaya tütün ve sigara ve ağız tütünü ve enfiye ve tönbeki idhali hakkında olup el-yevm cari olan ticaret ahidnameleriyle nizamat ve kavanin-i saire ahkâmı müddet-i

imtiyaziyenin inkızasına değin kemakan meriü'l-icra olacak ve fakat hükümet-i seniyye ile Düyun-u Umumiye İdare Meclisi ve Şirket beyninde ittifak hasıl olur ise ahkam-ı mezkurece bazı tadilat icrası caiz olabilecektir.

On Üçüncü Madde: Ticaret muahedatının tütün ihracatına müteallik olan ahkamı kema-fî's-sabık meriü'l-icra kılınacağı gibi buna dair olan nizamatin icra-yı ahkamına şirket mecbur olacaktır. Hükümet-i seniyye el-yevm Mısır ve Sisam ve Tunus ve Rumeli-i Şarki ve Girit de naklonulan duhandan alınmakta bulunan rüsum-u ihraciyeyi tenzil veya ilga etmek selahiyetini muhafaza buyurur. Devlet-i aliyye şu selahiyeti istimal edecek olur ise anifü'z-zikr tenzil veya ilga-yı rüsümdan neş'et edecek noksan hasılatı şirkete ifa ve ikmal edecektir. Zikrolunan noksan hasılatın tayin-i mikdarı zımnında rüsum-u mebhusenin tenzil veya ilgasından evvel güzeran eden üç sene zarfında mevaki-i mezbureye irsal kılınmış olan tütünlerin mücesab?- () mütevasıta mikdar-ı seneviyesi her kaç kıyyeye baliğ olur ise bu mikdar esas ittihaz olunarak bunun üzerine tadil-i rüsümdan dolayı şirketin noksan olarak alacağı mebaliğ tayin edilecektir.

Bu suretle bi't-tayin hasılat meyanına idhal kılınacak olan mikdar-ı beherisine Reji temetuatında Devlet-i Aliyyeye ait olan hisseden bi'l-ifraz şirkete terk olunacak ve hisse-i mezbure buna kifayet etmediği takdirde evsat tarafının ikmal için hazine-i celile şirket-i merkumeye beher sene rüsumat emaneti üzerine olarak emanet-i müşarünileyhce kabul olunmuş kombiyoller ita edecek bu kombiyollerin o sene içinde münakasaten tasviye edilmek üzere tanzim kılınmış olacaktır.

Kezalik Devlet-i Aliyye, İran ve Romanya ve Karadağ ve Sırbistan'a sevk olunan tütünlerden ila-hazihi alınmakta bulunan ihracat rüsumunu tenzil veya ilga eylediği halde bu yine balada gösterildiği vechle muamele edilecektir.

Salifü'l-beyan olunan her iki takdirde dahi noksan hasılatın tayin mikdarına medar olacak hesabat ait olduğu dairenin defatir-i resmiyesine müracaatla

hükümet-i seniyye ve Düyun-u Umumiye İdare Meclisi ile şirket beyinde kararlaştırılacaktır. Şirketin inkızası müddet-i imtiyaziyesinde veyahut feshi vukuunda dūhan inhisarı idaresi Düyun-u Umumiye İdare Meclisine avdet edeceğinden Devlet-i Aliyye ol havalide dahi mevaki-i mezkureye Reji teşkilinden evvel nakl ve ihraç olunan duhandan alınmakta olub tenzil veya ilga edilmiş bulunacak ihracat rüsumunun kaide-i meşruhaya tevfikan tayin edecek miktarını beher sene balada gösterildiği vechle tanzim ve tediye olunmak üzere rüsumat emaneti üzerine kambiyol itasıyla tesviye edecektir.

Ahkam-ı salifeye tevfikan tütün ihracı muamelatı serbest kalacak ve ancak ihraç olunacak duhan sair tütünler gibi Reji anbarlarından çıkarılacaktır.

Ondördüncü Madde: Duhan mahsulü yetiştirmek arzusunda bulunan kimseler evvel emirde Reji idaresinin ruhsatını istihsal edecekler ve duhan mahsulüne hasr edecekleri arazinin mevakii ile vesaitini tarif etmeleriyle ruhsat-ı mezkurebi'l-ahare kendilerine ita' olunacaktır.

Ruhsat istidalarının kabulü zımında memur-ı mahsus bulundurmaya Reji İdaresi mecbur olub memur bulunmayan yerlerde zürra' ihtiyar meclisine müracaat ederek bu dahi vaki olan istidayı en yakın olan Reji memuruna isal-ı tebliğ edecektir.

Zer' edilecek tarlanın vesaiti yarım dönümden dun olmadıkça şirket ruhsat-ı mezkureyi itadan ictinab edemiyecektir.

Onbeşinci Madde: Şirket duhan mahsulünün terakkisini teshil ve zürraa muavenet için icab eden mebaliğ bila-faiz yani hasbeten ikraz etmek hususunu taahhüd eder. Ve bu ihracat tütünlerini ikrazat için ahare satmaktan zürrai men edemez ise de tütünlerin müşteriye teslim ve naklinden evvel zürra' düyununu şirkete tediye etmeye mecbur olacaktır.

Onaltıncı Madde: Memalik-i Mahruse-i Şahane'nin Reji usulüne tabi olan her cihetinde hasıl olacak tütünler Reji idaresinin anbarlarına vaz' edilecektir.

İdare-i mezkure dahi duhan mahsulünün muhafazası için duhan tarlaları bulunan mevakide icab eden anbarların inşa veya tedarikine mecbur olacaktır. Şu suretle ki yüzbin kıyye ve daha ziyade duhan husule getiren karyelerin herbirinde ekli bir anbar bulundurulacak ve şayet birkaç karyenin birlikte husule getirdiği duhan yüzbin kıyyeye baliğ olacak olur ise o halde mezkur karyelerin takriben vusatında bir anbar bulundurulacak ve bu anbarların kaffesi zürrain Reji'ye satmış oldukları tütünlerce onsekizinci madde de gösterilen ameliyatın icrasına kafi vesaitde bulunmak lazım gelecektir.

Zürra Reji'ye teslim olmak mahsullerini on saatden ziyade mesafeye nakle mecbur olmayup eğer Reji tarafından inşa olunan anbarlar duhanın husule geldiği mevakie on saatten ziyade mesafede olur ise Reji İdaresi bu makule tütünleri anbarında kabul etmiş gibi ashab-ı mahsule ilm-ü haberlerini vermek üzere on saat mesafede bir kabz memuru ikamesine mecbur olacaktır.

Onyedinci Madde: Dahil-i memleketde husule gelen dühan Reji anbarına nakl olunmak dereceye geldikte zürra derhal Reji memuruna haber verecek ve Reji memuru olmayan yerlerde ihtiyar meclisine müracaat edüb bu dahi en yakın mesafede bulunan Reji memuruna ihbar-ı keyfiyet edecektir.

Reji idaresi bu haberi ahz eylediğinde Duhanı beraber anbara nakletmek üzere bir memur-u mahsus izam edecek veyahut zürra tütünü bi'z-zat Reji anbarına nakledebilmek için duhanın mikdar-ı kıyyesi ile boğçalarının adedini müş'ir bir nakliye ruhsatnamesi ita' edecektir.

Reji memurlarıyla anifü'l-beyan nakliye ruhsatnamesini hamil olanlardan maada dahil-i memleketde hiç bir kimesne duhan nakledemiyecek ve ihracata mahsus olarak anbardan çıkan tütünlerin nakli onüçüncü maddede zikr olunan nizamata tabi bulunacaktır. Bir sene zarfında husule gelen tütünlerin sene-i atiyenin nihayet şehri Ağustos ibtidasında Reji anbarlarına naklolunmuş bulunmak lazım gelecektir. Ancak fıkra-i sabıkada muharrer vadeyi ber-vech-i

istisna birinci sene için ibtida Ağustos'dan sonraya taalluk eylemeye şirketin icra-yı vazife mübaşeret eylediği anda selahiyeti olacak ve ol-halde keyfiyeti umuma ilan ve işae etmiş lazım gelecektir.

Onsekizinci Madde: Reji anbarlarına vaz olunacak tütünlerin hüsn-ü muhafazası için masarîf ve mesuliyeti kendisine aid olmak üzere lazım gelen her türlü takayyüdat ve ihtimamatın icrasına Reji idaresi mecbur bulunacaktır. Mahsul sahipleri duhanın ecnas-ı muhtelifesini teşkil için yaprakların tefrik ve tertibi gibi mutad olan muamelatı mezkur idare anbarlarında icra etmekte serbest olacaklardır.

Zürrain tütünlerini Reji anbarlarında iki sene terke selahiyeti olacak ve bu tütünler Reji anbarına tesliminden itibaren birinci altı mahın hitamına değin mezkur anbarlarda meccanen hıfz` edilecektir. Andan sonra her altı mah için bir anbar kirası ahz olunacak ve bunun kemiyeti ile suret-i istifası ileride bi't-tanzim Bab-ı Alinin nazar-ı tasvibine arz olunacak nizamname ile tayin ve tahdid kılınacaktır.

Tütünlerin Reji anbarlarına vaz ve iddihar tarihinden itibaren iki sene mürurunda mahsul ashabına Reji idaresi tarafından ihtar-ı keyfiyet olunarak onbeşgün daha mehil verilecek ve bu müddetin inkızasında dahi mahsul-u mezkur ashabı tarafından Reji anbarlarından kaldırılmadığı takdirde idare-i mezkure işbu mahsulü Reji anbarının kain olduğu mahallin İdare Meclisi tarafından bir hükümet memuru hazır olduğu halde ihracat için bi'l-müzayede fûruht ederek ve esman-ı hasılasından anbar rüsumlarını ahz-eyledikten sonra kusurunu ashab-ı mahsule teslim eyleyecektir.

Eğer müşteri bulunmaz veyahut müzayedede verilen fiyat zürrain işine gelmez ise o halde takdir-i baha zımmında biri Reji tarafından ve diğeri dahi sahib-i mahsul ve bunun gıyabında hükümet-i mahalliye canibinden müntehib iki muhammin temin olunarak ve lüzumu takdirde tarafeynden bir üçüncü

muhammin dahi nasb edilerek bu suretle vaz olunacak fiyata göre Reji İdaresi o tütünü iştirâ etmeye ve anbar icaresini bi't-tenzil kusurunu esmanı sahibine tediye mecbur olacaktır. Ve duhan eshabı tarafından her altı mah nihayetinde verilecek olan anbar kirası kaideten Reji İdaresine tediye olunmadığı halde haklarında idare-i mezkurece aynı bu muamele icra edilebilecektir.

Yirminci Madde: Şirket kendisine lüzumu olacak duhanın fiyatını ashab-ı mahsul ile uzlaşarak bi't-tayin mübaya edecektir. Şayet fiyatça uzlaşmadığı ve onsekizinci madde de tayin olunan müddet zarfında zürra ihracat için müşteri bulunmadığı halde madde-i mezkurede gösterilen muamele icra olunacaktır. İki sene müddetin esna-yı cerayanında bile onsekizinci maddede beyan olduğu vechle muhamminler vasıtasıyla duhanlarının takdir kıymetini talep etmeye zürrain selahiyeti olacak ve bu halde tütünlerini anifü'l-beyan muhamminlerin takdir eylediği fiyat üzere Reji'ye satmaya ve Reji dahi mezkur tütünleri kezalik o fiyatla iştirâ eylemeye mecbur bulunacaktır.

Yirmibirinci Madde: Sarfiyata mahsus olan tütünler kaffeten Reji fabrikalarından çıkacaktır. Enfiye dahi dahil olmak üzere her nev tütünün imali ehad-ı nas için külliyyen memnu olub mühnasıran Reji'ye aid bulunacaktır. Reji usulünün tesisini muntazaman bulunacak olan ferman-ı alinin şeref-sudurundan itibaren duhan imali için istidayı müsaade edecek olan efrada canib-i hükümet-i seniyyeden ruhsat ita buyurulmayacaktır. El-yevm mecbur olan duhan fabrikaları Reji şirketi tarafından vuku bulacak ilan mucibince şirket-i merkumenin muamelata başladığı tarihten itibaren ahz ve ita'dan memnu olacak ve fabrikacılar ol-vakit malik buldukları ve ihracata tahsis etmemiş oldukları kıyılmış tütün ve sigaret ve yerli enfiyeyi hemen Reji'ye satmaya mecbur olacaklardır. Şayet Dühanın fiyatı hakkında Reji ile beynlerinde ittifak hasıl olmaz ise takdir-i baha zımında iki taraftan biri muhammin tayin olunarak ve lüzumu halinde tarafeynden bir üçüncü muhammin dahi nasb edilerek bu suretle vaz olunacak fiyata göre Reji idaresi mezkur tütünleri iştirâ

etmeye mecbur olacaktır. Ve kezalik tarih-i mezkurda Memalik-i Ecnebiyeye ihraç olunmak üzere fabrikacılar veya sairleri yeddinde kalmış bulunan balada müstear ala cins tütünlerle yerli yaprak duhanlarına gelince bunları ashabi Reji anbarlarına tevdi etmeye mecbur olacaklar ve orada dahi işbu tütünler hakkında onaltıncı ve onsekizinci maddeler ahkamına tevfikan hareket eyleyecektir.

Yirmiikinci Madde: Enfiye dahi dahil olmak her nevi ve şekil tütünler bundan böyle münhasıran Reji idaresinin ruhsatname-i mahsusuyla küşad olunacak tütüncü dükkanlarında ahaliye fûruht edilecektir. Ve Ecnebiden getirilen sigaralara ve ağız tütünü ve enfiye ve tönbekiye gelince bunların fûruhtu nizamât-ı mevcude dairesinde kemakan serbest kalacaktır. Bu misüllü dükkanlar idaresi bi't-tercih hizmet-i mülkiye ve askeriyede istihdam olunmuş olan ve canib-i devletden tavsiye buyurulan mütekaidine ihale olunacak ve bunlar Reji tarafından birer ruhsatname-i mahsus istihsal etmedikçe dükkanların mevakinini tebdil edemeyeceklerdir. Bir de hamil olacakları ruhsatname kendi zatlarına mahsus olduğundan ahare nakl ve ferağ olunamayacaktır.

Yirmiüçüncü Madde: Merkurum tütüncüler yevmiye dükkanlarında idhal ve ihraç olunan duhanın miktar ve keyfiyetini mübeyyin birer defterleri bulunmak lazım geleceği gibi Reji memurları gelip talep ettikçe mezkur defterlerin tedkikiyle dükkanlarında bulunan duhanların teftişine asla mümanaat edemeyeceklerdir.

Yirmidördüncü Madde: Reji idaresinin ruhsatnameli dükkanlarında fûruht olunacak tütünlerin fiyatı ileride tanzim olunacak bir tarifeye tevfikan tayin kılınacaktır. Herhalde müddet-i imtiyaziyenin ilk beş senesi zarfında duhanın en yüksek fiyatı kıyye başına ikiyüzelli guruştan yani ikibuçuk Osmanlı lirasından ziyade olamayacaktır. Diğer taraftan Reji İdaresi kıyye başına sim mecidiye olarak otuz guruşu tecavüz edemeyecek derecede bir nev tütün

satmaya mecbur bulunacaktır. Tütüncüler fûruht edebilecekleri duhan üzerine kendilerine terk olunarak ikramiyenin miktarı her bir dükkanın mevkiine göre Reji İdaresi tarafından doğrudan doğruya tayin olunacaktır.

Yirmibeşinci Madde: Zürra ile tütüncülerin Reji'ye karşı olan hukuk ve vezaifi hilafında hareket edenlerin müstehak olacakları mücazâtı mübeyyin Reji tarafından bir nizam layihası yapılacak ve bu layiha Düyun-u Umumiye İdare Meclisinden tasvib olunmadıkça ve Bab-ı Ali canib-i samisinden dahi tasdik buyurulmadıkça mevki-i icraya konulmayacaktır. Ve ol-vakte kadar bu babda ila-hazihi meriü'l-icra olan nizamat ahkâmı kemakan cari olacaktır.

Yirmialtıncı Madde: Şerait-i imtiyaziye iktizasınca badema zürrain husule getireceği tütünler kamilen Reji mağazalarına teslim ve tevdi olunacağından ve devlete ait olan öşürdahi zürra malı meyanın da Reji mağazalarına girmiş bulunacağından naşi saltanat'ı seniyye bundan böyle duhan öşrünü Reji mağazalarından arayacak yani Reji idaresi gerek zürradan mübayaa edeceği ve gerek ihracat için tüccara fûht eyleyeceği tütünler esmanında onda birini saltanat-ı seniyye hesabına olarak bi't-tevkif hazine-i celileye veyahud hazine-i müşarünileyh emrine teslim ve ifa eylemeye mecbur olacak ve bunun için komisyon namı ve nam-ı aherle bir akçe ve öşür tütünlerden mağaza ve anbar icaresi mütalebe ve istifa edemiyecektir. Saltanat-ı seniyye her ne vakit murad buyuracak olur ise mezkur tütünler meyanında hakk-ı meşrua olan öşrü aynen Reji Mağazalarında bi't-tefrik Reji idaresine veyahut ihracat için talep olacak tüccara satıp akçesini almak ve bu öşür tütünleri hakkında her türlü kontrol icra etmek ve bunun için icabı halinde Reji defterlerini tedkik eylemek salahiyetini muhafaza buyurur. Öşr-ü duhan fi 28 Muharrem sene 1299 tarihli nizamnamenin sekizinci maddesi mucibince Düyun-u Umumiye-i Osmaniyenin te'diye-i mahsusatına karşılık ittihaz olduğu müddetçe düyun-u mezkure idare meclisi hükümet-i seniyye makamına kaimen öşr-ü mezburu tahsil edecek ve hükümet-i seniyyenin haiz olduğu kontrol hakkını aynıyla icra eyleyecektir.

Yirmiyedinci Madde: Hükümet-i Seniyye ile Düyun-u Umumiye İdare Meclisi ve Reji Şirketi beyninde ittifak hasıl olmadıkça işbu şartnamenin mevadd-ı mündericesi tebdil ve tagyir olunamayacaktır.

İşbu şartname ahkamından dolayı hükümet-i seniyye ile şirket beyninde tahaddüs edilecek ihtilafat mehakim-i nizamiye-i devlet-i aliyyece rüyet ve fasl edilecektir.

Yirmisekizinci Madde: Suret-i Umumiyede olarak şurası mukarrerdir ki 28 Muharrem Sene 1299 tarihi nizamname ahkamından işbu şartname ile tadil olunmayanları tamamen baki ve meriü'l-icra olunmuştur.

Yirmidokuzuncu Madde: Şurası dahi meşrutdurki işbu şartname mucibince Düyun-u Umumiye İdare Meclisine ita' olunan hukuk salifü'l-beyan 28 Muharrem Sene 1299 tarihli nizamnamede muharrer düyunun kamilen tesviyepzir olmasıyla meclis-i mezkurun dağılması icab edeceği gündən itibaren hükümet-i seniyye avdet edecektir.

Madde-i Manzume: Şirket Reji usulünün tesisinden dolayı açıkta kalması lazım gelecek olan Düyun-u Umumiye İdaresi memurlarını imkan müsait olduğu mertebede istihdam etmeyi deruhde eyler.

İşbu şartname meclis-i has-ı küll-i fihamda mütalaa ve tedkik olunarak taraf-ı hazret-i padişahiye arz ile lede'l-istizan icra-yı iktizasına irade-i seniyye-i mülükane müteallik ve şerefsudur buyurulmuş olmağla iki nüsha olarak tahrir ve Maliye Nezareti celilesi ve Düyun-u Umumiye Meclis İdaresi riyaseti ile Bank-ı Osmani Direktörü Mösyö Devau tarafından imza ve temhir olunarak teati olunmuştur. Tahriren fi el-yevmü'l-işrin min Şehr-i Recebü'l ferd li-sene-i selase miet ve elf.